

Avšak polní kolny mají dle vlastního výkladu stěžovatelů na uvedeném místě funkci stodol a platí o nich tedy vše to, co shora pod čís. 5 o znovuvýstavbě stodoly řečeno, že totiž by mohlo jíti jen o přírážku ve smyslu Šu 3 (2) cit. nař., předpokládaje, že v celku všechny budovy na převzaté půdě jsou ve výstavném a dobře zachovaném stavu, nikdy ale o samostatnou náhradu jako za investici dle Šu 43 (2) náhr. zák., jaká se žádá. O řečenou přírážku však v tomto bodu stížnosti se nejedná. Co však se týče dělnického domu, když se nezařadí mezi budovy zemědělského hospodářství dle Šu 8 čís. 6 cit. nař., kde pak jest honorován již v základní (tabulkové) ceně, nýbrž pod budovy Šu 43 (2) náhr. zák., spadá sem jen, pakli by sloužil »větší výnosnosti« převzatého majetku. Ale právě tuto podmínku nelze za danou pokládati, když stěžovatelé sami praví, že účel domu je, »přilákati do dvora ony deputátky, jež si bytu zvláště pěkného cení«. To je zvětšení výnosnosti půdy velmi problematické.

Čís. 6381.

Zaopatřovací požitky bývalých zaměstnanců na velkém majetku pozemkovém (zákon ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n.).

Poskytl-li jeden ze dvou spoluvlastníků velkostatku zaměstnanci odbytne, jímž měl býti sprostěn z povinnosti k placení zaopatřovacích požitků, nepočala u něho výplata zaopatřovacích požitků ve smyslu Šu 11 zák. Ujednáním odbytného s oním spoluvlastníkem zanikl však nárok zaměstnancův na zaopatřovací požitky ohledně poloviny velkostatku a mohl se domáhati zvýšení podle zákona čís. 130/21 ohledně poloviny druhého spoluvlastníka, jenž mu platil zaopatřovací požitky, a to polovici zvýšení příslušejícího mu podle zákona čís. 130/1921. Ujednal-li onen první spoluvlastník, nabyvší zatím vlastnictví ku celému velkostatku, se zaměstnancem smír, jímž zavázal se mu platiti zaopatřovací požitky větší měrou, může se domáhati na bývalém druhém spoluvlastníku náhrady jen potud, pokud tento by byl býval povinen platiti. Totéž platí ohledně zaopatřovacích požitků vdově po zaměstnanci. Snížil-li zaměstnanec svůj nárok podle zákona čís. 130/21, dlužno snížení, nebylo-li při smíru jinak ujednáno, odpočítati poměrně.

(Rozh. ze dne 19. října 1926, Rv I 170/26.)

Josef K. byl zaměstnán na velkostatku Ch. posléze jako plnomocný správce. Byv propuštěn, domáhal se žalobou zadanou na soudě dne 27. srpna 1898 na pozůstalosti po majitelce velkostatku zastoupené dědici Raoulem R-em a Jiřím T-em placení doživotního výslužného 500 zl. ročně. Za sporu dohodl se Josef K. především s Jiřím T-em v ten rozum, že se mu Jiří T. zavázal platiti výslužné 100 zl. ročně, a Josef K. obmezil žalobu proti spoludědici Raoulu R-ovi na 250 zl. ročně. Po té dohodl se Josef K. s Raoulem R-em v ten způsob, že mu Raoul R. vyplatil odbytne 600 zl. Raoul R. koupil napotom od Jiřího T-a jeho polovici panství Ch., takže byl vlastníkem celého velkostatku. V roce 1924 domáhal se Josef

K. na Raoulu R-ovi placení zaopatřovacích požitků podle zákona ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n. a sice podle skupiny deváté, srážejí si ročních 3.600 Kč, jež pobíral od posledního zaměstnavatele (pivovaru v S.). Za sporu uzavřely strany dne 3. března 1924 smír, dle něhož se zavázal Raoul R. zaplatiti Josefu K-ovi zadrželé výslužné od 1. února 1921 do 31. března 1924 15.833 Kč 34 h a počínajíc 1. dubnem 1924 platiti roční výslužné 5.000 Kč v měsíčních lhůtách po 416 Kč 67 h. Dne 4. dubna 1925 Josef K. zemřel, zanechav vdovu. Žalobou, o niž tu jde, domáhal se Raoul R. na Jiřím T-ovi 1. by mu nahradil 20.000 Kč 04 h, jež žalobce zaplatil na zaopatřovací požitky Josefa K-a za dobu od 1. února 1921 do 1. února 1925, dále 1.250 Kč, jež zaplatil za dobu od 1. února do 30. dubna 1925 a konečně 1.250 Kč, jež zaplatil vdově po Josefu K-ovi za dobu od 1. května 1925 do 31. října 1925, 2. by bylo určeno, že žalobci přísluší proti žalovanému nárok na náhradu zaopatřovacích požitků vdovy po Josefu K-ovi, za dobu od 1. května 1925 do 31. října 1925, celkem 949 Kč 98 h, a pro dobu počínajíc 1. listopadem 1925 na náhradu zaopatřovacích požitků měsíčně po 366 Kč 67 h po jejich výplatě žalobcem vdově Jindřišce K-ové proti předložení potvrzení o zaplacení těchto požitků. Žalobní nárok opíral žalobce o ustanovení §u 11 zákona ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n., ježto výplata zaopatřovacích požitků nastala u žalovaného. *Procesní soud* první stoličce uznal podle žaloby. *Odvolací soud* vyhověl částečně odvolání žalovaného a změnil napadený rozsudek v ten rozum, že 1. žalovaný jest povinen nahraditi žalobci pouze 10.000 Kč 02 h zaplacených žalobcem jako zaopatřovací požitky Josefu K-ovi za dobu od 1. února 1921 do 1. února 1925, dále zaplatiti mu 625 Kč zaplacených Josefu K-ovi na zaopatřovací požitky za dobu od 1. února 1925 do 30. dubna 1925 a konečně 625 Kč zaplacených žalobcem na zaopatřovacích požitcích vdově Jindřišce K-ové za dobu od 1. května 1925 do 31. října 1925, 2. že se určuje, že žalobci přísluší proti žalovanému nárok na náhradu zaopatřovacích požitků vdovy Jindřišky K-ové za dobu od 1. května 1925 do 31. října 1925 úhrnným penízem 474 Kč 99 h a za dobu počínajíc 1. listopadem 1925 na náhradu těchto požitků měsíčně po 183 Kč 34 h po jejich výplatě Jindřišce K-ové proti předložení potvrzení o vyplacení těchto požitků. *Důvody:* Ze skutkových zjištění vyplývá, že nárok Josefa K-a na placení pense co do právního důvodu uznali oba žalovaní ve sporu v roku 1898 a to jak nynější žalobce Raoul R. tak i nynější žalovaný Jiří T. a to každý jednou polovicí, ve kterémžto poměru jim do vlastnictví připadl velkostatek Ch. po Heleně z R. Při tom právní posouzení je bez významu, zda převzatý závazek platiti Josefu K-ovi zaopatřovací požitky byl splněn se strany nynějšího žalovaného placením roční renty po 100 zl., či ze strany nynějšího žalobce zaplacením většího odbytného jednou pro vždy 600 zl., nýbrž rozhodným je, že uznali nárok Josefa K-a na placení pense oba stejným dílem, tedy každý polovicí. Prvý soud má za to, že žalobce vyplacením odbytného 600 zl. sprostil se jako dřívější vlastník polovice velkostatku Ch. povinností k placení zaopatřovacích požitků pro svou osobu, leč neprávem. Dle § 11 zákona ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n. jest povinen platiti požitky

v tomto zákoně uvedené zaměstnavatel, u něhož počala výplata zaopatřovacích požitků. A tu první soud je toho názoru, že výplata zaopatřovacích požitků Josefu K-ovi počala jen u žalovaného, který roční pensi 100 zl. od 1. června 1899 až do poslední doby mu vyplácel. Náзор ten má soud odvolací za nesprávný, neboť, jak již uvedeno, právní závazek k placení pense K-ovi uznaly obě strany, nyníjší žalobce jako dědic jedné polovice velkostatku Ch. smírem mimosoudním, nyníjší pak žalovaný jako dědic druhé polovice velkostatku smírem soudním a oba závazek ten také plnili, žalovaný placením roční renty, žalobce zaplacením odbytného jednou pro vždy. Z toho plyne, že výplata zaopatřovacích požitků počala u obou jmenovaných dědiců zemřelé Heleny R., nyníších stran, a jsou tudíž dle § 11 (1) cit. zák. oba povinni platiti zaopatřovací požitky Josefa K-a. V příčině poměru, jakým je plnění mají, ustanovuje § 11 (2) cit. zák. v doslovu zák. ze dne 13. července 1922, čís. 215 sb. z. a n., jímž zákon čís. 130/21 byl změněn a doplněn, že zaměstnavatelé již platící jsou povinni uhraditi rozdíl mezi požitky již vyplacenými a mezi jich zákonnou výší v poměru k výši požitků každým z nich vyplacených. Vzhledem k tomu však, že jen žalovaný až do poslední doby platil ročně 100 zl. pense, kdežto žalobce závazek svůj splnil zaplacením odbytného, nelze poměr ten stanoviti tak, že by se odbytné 600 zl. rozvrhlo na celou dobu, po kterou žalovaný pensi ročních 100 zl. platil, tedy na dobu od 1. června 1899 až do smrti Josefa K-a (4. dubna 1925) a z toho vypočetlo, mnoho-li připadlo z toho odbytného na jeden rok a dle toho stanovilo, jakým ročním penízem každá ze stran na nedostávající se zákonnou pensi má přispívati, nýbrž dlužno, by poměr ten odpovídal obsahu obou smírů, jimiž spor z roku 1898 byl uklizen, dále duchu zákona a spravedlnosti, za základ vzíti onen poměr, jímž strany závazek svůj k placení pense Josefu K-ovi uznaly, totiž každý polovicí. V důsledku toho neposoudil první soud věc po stránce právní správně, uznáv, že zaopatřovací požitky Josefu K-ovi podle zákona patřící platiti jest povinen pouze žalovaný, kdežto při správném použití zákona rozhodnouti bylo, že povinnost ta stihá žalobce i žalovaného stejným dílem, každého polovicí.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání žalobcovu.

D ů v o d y:

Po právní stránce (§ 503 č. 4 c. ř. s.) nepochybil odvolací soud, uznáv žalobní nárok po právu jen z polovice, a také nepochybil, jak žalobce mimo to uplatňuje, když vypočetl polovici vyplacených zaopatřovacích požitků na žalovaného připadající částkami v napadeném rozsudku uvedenými. Pokud odvolací soud odůvodňuje přiznání žalobního nároku jen z polovice tím, že žalobce, ujednav odbytné, uznal K-ův nárok na pensi a že placením odbytného počala výplata zaopatřovacích požitků i u žalobce a žalobce že proto nese požadovanou na žalovaném náhradu zaopatřovacích požitků z polovice, nelze s tímto odůvodněním souhlasiti. Odbytným měl v tomto případě býti žalobce sprostěn povinnosti k placení pense Josefu K-ovi a K-ův nárok na pensi vůči žalobci

ujednáním obytného zanikl. Placením odbytného placena pense tudíž nebyla (srovnej též vládní nařízení ze dne 13. května 1921, čís. 189 sb. z. a n. čl. I. k Šu 1 odstavec 5), pokud se týče placením tím výplata zaopatřovacích požitků (§ 11 zákona čís. 130/21) nepočala. Žalobci však přes to nelze přiznati uplatňovaný nárok v míře vyšší, než jak jej uznal odvolací soud. Ujednáním odbytného se žalobcem jako spoluvlastníkem polovice velkostatku v Ch. zanikl K-ův nárok na pensí vůči žalobci a vůči jeho spoluvlastnické polovici, takže trval nárok K-ův již jen z polovice, totiž ohledně žalovaného a jeho spoluvlastnické polovice. Josef K. mohl tudíž oprávněně žádati zvýšení jen ohledně spoluvlastnické poloviny někdy žalovaného a to polovici zvýšení mu podle zákona čís. 130/21 náležejícího, žalovaný pak byl mu povinen zvýšením pense toliko touto částí. Na tom smírem žalobce s Josefem K-em ze dne 3. března 1924 se nic nezměnilo a, jestliže žalobce smírem tím přiznal Josefu K-ovi zvýšení zaopatřovacích požitků větší měrou, povinnost žalovaného k placení zvýšení jen polovici zůstala nedotčena. Tak jest tomu i ohledně požitků vdovy Jindřišky K-ové, také tyto požitky, i když je žalobce uznal v plné výši podle zákona čís. 130/21, postihují žalovaného, pokud se týče jest též povinen nahraditi je žalobci, jen z polovice. Uznáv takto, byť i z jiného důvodu, odvolací soud nepochybil (§ 503 č. 4 c. ř. s.). Polovici z vyplacených žalobcem pensijních požitků, kterou má žalovaný nahraditi žalobci, vypočetl odvolací soud správně. Žalobcův názor, že částka 3.600 Kč, o kterou Josef K. svůj nárok na zvýšení pense, ač k tomu podle Šu 13 zákona ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n. povinen nebyl, snížil, přichází prý k dobru jen jemu, žalobci, ježto on ujednal dotyčný smír na takto zmenšené zvýšení pense, nemá nikde opory. Josef K. neodpočítával 3.600 Kč z požadovaného zvýšení se zřetelem na žalobce, smírem ze dne 3. března 1924 nebyla částka 3.600 Kč vyhrazena k dobru žalobci a odvolací soud právem proto při výpočtu podílu na žalovaného připadajícího neodpočítal oné částky z polovice toliko žalobcovy.

Čís. 6382.

Odpůrčí nárok v úpadku.

Odpíratelným jest zajištění neb uspokojení, jehož se dostalo věřiteli na splatnou pohledávku, pouze tehdy, dostalo-li se tím věřiteli t. zv. objektivní výhody, totiž obdržel-li něco, nač neměl právo nebo co neměl právo požadovati v tomto způsobu nebo v tomto čase.

Věřitel, jemuž přísluší splatná peněžitá pohledávka, nemá nároku, žádati odevzdání jiných předmětů z majetnosti dlužníka, které neslouží obvykle k uspokojení peněžních pohledávek, na místo placení, leda že by to bylo při vzniku dluhu anebo později v období ještě právně volném výslovně ujednáno. Nezáleží na tom, zda věřitel věděl, že se mu dostává výhody před ostatními věřiteli, jen když se mu jí dostalo objektivně.